

Dagordningens punkt 18

Ekonomikommitténs rapport

1. Inledning

1.1 Ekonomikommitténs uppdrag

Den 17 december 2015 fattade förbundsstyrelsen beslut om att tillsätta en ekonomikommitté inför 2017 års kongress. Det uppdrag som gavs var att behandla vissa frågor av stor ekonomisk betydelse för förbundet.

1.2 Ekonomikommitténs sammansättning

Följande personer har ingått i ekonomikommittén: Ulf Andersson, ordförande, Jan Eriksson, Sven Olander, Olle Åkerlund och Anna Jensen Naatikka, samtliga förbunds-kontoret, Carola Andersson, Södra Västerbotten, Carina Staf, Mellersta Norrland, Maria Östberg, Uppland, Olof Långberg, Bergslagen, Per Svensson, Stockholms län, Daniel Hellkvist, Östergötland, Jan Nilsson, Göteborg, Kent Bursjö, Bohuslän-Dal, Emma Åkesson, Halland, och Ulrica Malmberg, MittSkåne. Adjungerad har varit Helena Eriksson från förbunds-kontoret.

Daniel Hellkvist och Maria Östberg lämnade sina uppdrag i kommittén under sommaren respektive hösten 2016.

Ekonomikommittén har haft sex sammanträden, varav ett videomöte.

2. Ekonomisk tillbakablick

2.1 Den centrala verksamheten

IF Metall bildades den 1 januari 2006. Per den 31 december 2015 har förbundet funnits i tio år. Ekonomikommittén har valt att göra en ekonomisk tillbakablick över dessa tio år.

Resultatutveckling

Medlemsintäkterna har varierat under perioden. Från att de första åren ha uppgått till knappt 1 mdkr per år minskade intäkterna under perioden 2007–2010 för att sedan öka något, men under 2015 skedde återigen en minskning.

Huvudsakligen kan dessa variationer förklaras av tre saker. För det första den borgerliga regeringens beslut att införa en egenavgift i a-kassan, vilket påverkade medlemsutvecklingen negativt. Egenavgiften infördes 2007 och ledde till att många medlemmar valde att lämna IF Metall. Under 2007 tappade förbundet cirka 20 000 medlemmar. För det andra den globala finanskris som inträffade under 2008. Krisen ledde till att cirka 55 000 medlemmar inom IF Metall blev arbetslösa, vilket också påverkade förbundets medlemsintäkter negativt. För det tredje förbundets beslut att sänka den centrala medlemsavgiften den 1 januari 2015 från 1,2 procent till 1,0 procent.

Förutom detta har förbundet generellt haft en medlemsminskning under perioden 2006–2014. Detta bröts dock under 2015, då förbundets aktiva medlemmar ökade under året. Se tabell 1.

Tabell 1. Medlemsutveckling 2006–2015

	2006	2007	2008	2009	2010
Aktiva medlemmar	336 278	315 900	304 504	286 487	275 118
Förändring		-6,1 %	-3,6 %	-5,9 %	-4,0 %
	2011	2012	2013	2014	2015
Aktiva medlemmar	273 555	266 312	256 492	250 668	251 219
Förändring		-0,6 %	-2,6 %	-2,3 %	0,2 %

De fackliga verksamhetskostnaderna har minskat under perioden. De höga verksamhetskostnaderna under 2006 förklaras med kostnader för sammanslagningen av Metall och Industrifacket till IF Metall. Under 2010 genomfördes också kostnadsbesparingar till

Dagordningens punkt 18

följd av minskat medlemstal på grund av finanskrisen. De minskade verksamhetskostnaderna de senaste åren beror till stor del på lägre pensionskostnader.

Resultaten i den fackliga verksamheten har således varierat under perioden. De första åren har uppvisat underskott, medan de senaste åren har uppvisat överskott. Förbundets ekonomiska mål för perioden 2006 till och med 2014 har varit att den fackliga verksamhetens resultat över tid ska vara i balans. Målen har under perioden uppfyllts.

Kongressen 2014 beslutade om nya mål för den centrala ekonomin. Från och med 2015 är den ekonomiska målsättningen att det ska vara balans över tid inklusive resultat av finansiella poster, bokslutsdispositioner och skatt. Sammantaget under perioden har den fackliga verksamheten uppvisat ett överskott på 13 mnkr (miljoner kronor) och resultat efter bokslutsdispositioner och skatt har under perioden givit ett överskott på 2,4 mdkr (miljarder kronor). Ekonomikommittén konstaterar därmed att förbundets ekonomiska målsättningar har uppnåtts.

Resultatet i fastighets- och kapitalförvaltningen har varierat under de sista tio åren. Resultaten i kapitalförvaltningen följer i princip utvecklingen på kapitalmarknaderna. Samtliga år har uppvisat överskott, förutom 2008. Det negativa resultatet 2008 förklaras av den finanskris som inträffade detta år. Sammantaget har fastigheter och finansiellt resultat givit ett överskott under perioden 2006–2015 på 3,3 mdkr.

Tabell 2. Resultatutveckling 2006–2015, mnkr

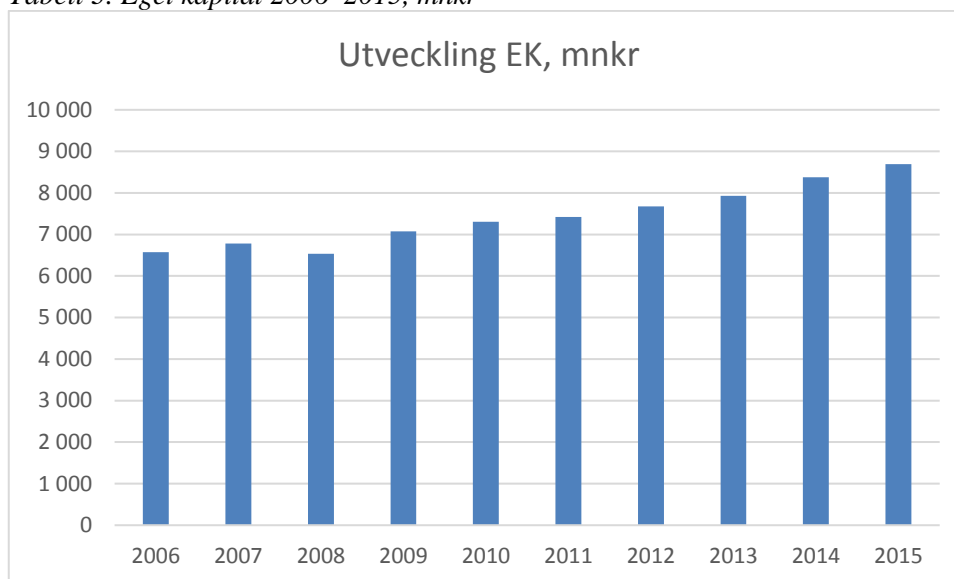
	2006	2007	2008	2009	2010	
Fackliga verksamhetens intäkter	989	989	976	955	906	
Fackliga verksamhetens kostnader	-1 126	-1 037	-1 048	-984	-876	
Fackliga verksamhetens resultat	-137	-48	-72	-29	30	
Resultat fastigheter och finansieringsverksamhet	642	417	-238	709	261	
Resultat efter finans	505	369	-310	680	291	
Bokslutsdispositioner	-49	-109	209	-142	-48	
Skatt	-141	-100	-4	-109	-45	
Årets resultat	315	160	-105	429	198	
	2011	2012	2013	2014	2015	Summa
Fackliga verksamhetens intäkter	918	948	934	946	812	9 373
Fackliga verksamhetens kostnader	-958	-848	-823	-852	-810	-9 362
Fackliga verksamhetens resultat	-40	100	112	95	2	13
Resultat fastigheter och finansieringsverksamhet	192	214	193	469	418	3 277
Resultat efter finans	152	314	305	564	420	3 290
Bokslutsdispositioner	8	62	3	-100	-13	-179
Skatt	-54	-72	-32	-94	-102	-753
Årets resultat	106	304	276	370	305	2 358

Det egna kapitalets utveckling

Förbundets egna kapital har under perioden 2006–2015 utvecklats positivt. Utvecklingen framgår av tabell 3. Vid utgången av förbundets första verksamhetsår, 2006, uppgick det egna kapitalet till 6,6 mdkr. Med undantag för 2008 har en årsvis ökning skett av det egna kapitalet. Vid utgången av 2015 uppgick det egna kapitalet till 8,7 mdkr. Ökningen av det egna kapitalet förklaras av de positiva resultat som uppvisats under perioden 2006–2015.

Dagordningens punkt 18

Tabell 3. Eget kapital 2006–2015, mnkr

3. Analys av förbundets ekonomiska ställning

Ekonomikommittén har analyserat förbundets ekonomiska ställning. Syftet har i första hand varit att bedöma om förbundet har en tillräcklig ekonomisk konfliktberedskap, men även om förbundet i övrigt har ett tillräckligt kapital för att möta andra framtida hotbilder.

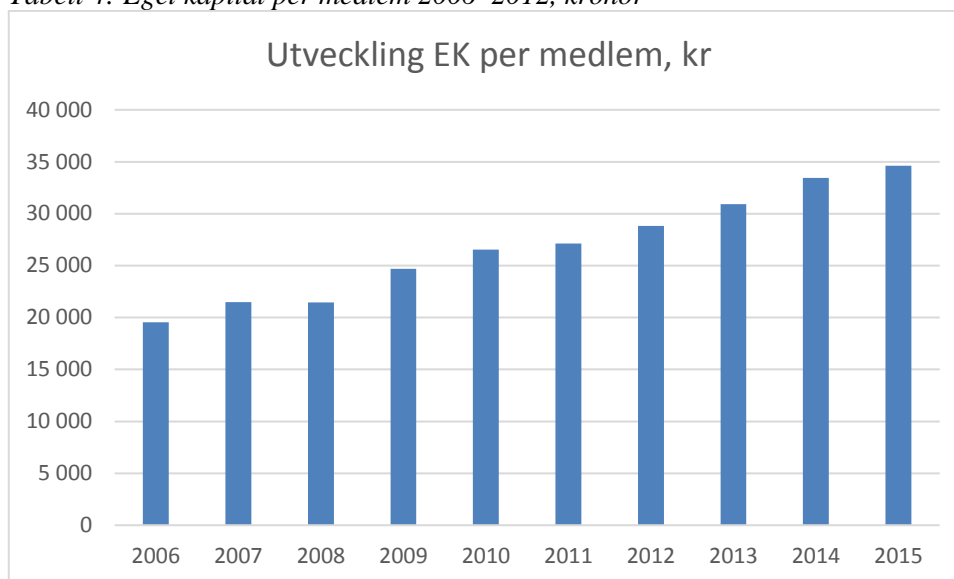
Förbundets ekonomiska styrka kan uttryckas och definieras på olika sätt; konfliktfonden, kapital, tillgångar, eget kapital m.m. Ekonomikommittén har valt att använda måttet justerat eget kapital om inte annat framgår. För enkelhetens skull benämns det fortsättningsvis som eget kapital. Justerat eget kapital är eget kapital plus det egna kapitalets andel av obeskattade reserver. Det finns flera skäl att använda detta mått. För det första är det ett allmänt vedertaget begrepp, för det andra underlättar det jämförelse över tiden och med andra förbund. Sedan är huvudsyftet med förbundets tillgångar i första hand att användas vid en konflikt och då måste nettovärdet av förbundets tillgångar och skulder beaktas.

3.1 Utvecklingen av förbundets egna kapital

De senaste tio åren har inneburit en förstärkning av förbundets egna kapital räknat per medlem. Eftersom kapitalets huvudsyfte är att användas vid en konflikt där utbetalningarnas storlek är beroende av antalet medlemmar som får utbetalning bör analysen i huvudsak utgå från det egna kapitalets storlek per arbetande medlem. En sådan analys har dock inte kunnat ske eftersom uppgift om antalet arbetande medlemmar inte gått att återfinna för 2006 och 2007. Analysen utgår därför från antalet aktiva medlemmar. Det finns således en viss försiktighetsmarginal i analysen. Förbundets egna kapital mätt per medlem har under de senaste tio åren ökat nominellt från 19 546 kronor till 34 603 kronor. Kapitalet har således ökat med 1,8 gånger. Se tabell 4.

Dagordningens punkt 18

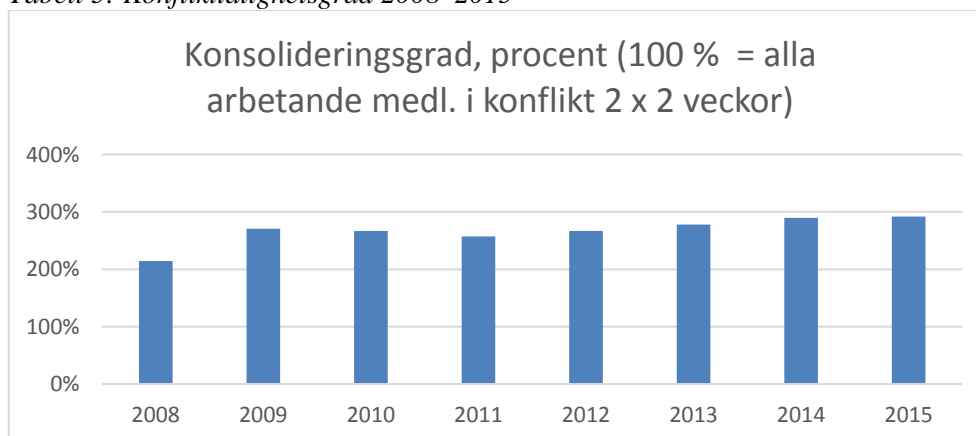
Tabell 4: Eget kapital per medlem 2006–2012, kronor

Förbundets kongresser har genom åren fastställt hur stor ekonomisk beredskap förbundet ska ha. Det konfliktberedskapsmål som funnits tidigare är att förbundet ska klara av två på varandra följande fullskaliga konflikter om vardera två veckor. För att beräkna detta har ekonomikommittén relaterat det egna kapitalet till konfliktbehovet och använt begreppet konflikttålighetsgrad (se tabell 5).

Om konflikttålighetsgraden är 100 procent är det egna kapitalet lika stort som konfliktbehovet. Om konflikttålighetsgraden överstiger 100 procent är det egna kapitalet större än konfliktbehovet. Ekonomikommittén har analyserat konflikttålighetsgraden utifrån befintliga uppgifter för åren 2008–2015. Konflikttålighetsgraden är mätt utifrån lönenivån per respektive år, vilket gör att utvecklingen är real. Förbundets konflikttålighetsgrad 2008 var 215 procent och 2015 hade konflikttålighetsgraden ökat till 292 procent.

Tabell 5: Konflikttålighetsgrad 2008–2015

3.2 Konsekvenser av avgiftssänkning

På kongressen 2014 beslutades att sänka medlemsavgiften med totalt cirka 150 mnkr per år. I genomsnitt fick en arbetande medlem drygt 50 kronor per månad i sänkt avgift. Samtidigt med detta fastställdes också en ny ekonomisk målsättning, där förbundets ekonomi på sista raden i resultaträkningen över tid ska vara i balans. Som nämnts ovan har den ekonomiska målsättningen uppfyllts för 2015. Prognosen för 2016 är även den att målsättningen infrias.

Dagordningens punkt 18

Bortsett från att förbundets medlemmar har erhållit en sänkning på totalt 150 mnkr av avgiften är det svårt att göra några slutsatser om vad sänkningen i övrigt har fått för konsekvenser. Ekonomikommittén konstaterar dock att förbundets avgiftsnivå jämfört med andra förbund är mer konkurrenskraftig än tidigare och att finansieringsnivån på den fackliga verksamheten är bibehållen. Vi vet att avgiftsnivån är viktig för våra medlemmar, det är därför också viktigt att förbundet hela tiden strävar efter att bedriva en så kostnadseffektiv verksamhet som möjligt. Det är också ett viktigt signalvärde att ha en så låg avgift som möjligt.

3.3 Konfliktscenarier

Inför kongressen 2014 gjorde den dåvarande ekonomikommittén en analys över olika konfliktscenarier. Analysens syfte var att uppskatta hur mycket en konflikt kan komma att kosta förbundet.

De konfliktverktyg som förbundet kan använda eller drabbas av är övertidsblockad, nyanställningsstopp, partiell eller total arbetsnedläggelse samt lockout.

Övertidsblockad och nyanställningsstopp är med all sannolikhet de första åtgärder som förbundet skulle vidta om en konflikt skulle bryta ut. Kostnaden för detta är mycket låg. Nästa steg skulle vara att ta ut ett begränsat antal företag inom ett eller flera avtalsområden i konflikt. Till en början är en partiell arbetsnedläggelse inte särskilt omfattande, men kan successivt utökas med ökade kostnader som följd.

En total arbetsnedläggelse som omfattar hela förbundet är, tillsammans med lockout, det mest kostsamma alternativet. Sannolikheten att förbundet skulle ta ut alla arbetande medlemmar i konflikt bedöms vara väldigt låg. Risken är då större, även om den också måste anses vara ytterst begränsad, att arbetsgivarna skulle lockouta alla medlemmar i samband med en konflikt.

Det mest troliga är att en konflikt skulle bryta ut som en reaktion på krav på villkorsförsämringar från arbetsgivarnas sida. Förutsättningarna nu är dock annorlunda jämfört med för 20 år sedan. Sårbarheten för företagen har ökat på grund av kortare ledtider samtidigt som arbetsgivarna kan använda sig av fler åtgärder för att anpassa kostnader och öka flexibiliteten, som till exempel att öka inhyrningen och öka antalet visstidsanställda.

Det är således låg risk för att en fullskalig konflikt skulle vara under en längre period. Kostnaderna är helt enkelt för höga för alla inblandade parter. Effekterna på samhällsekonomin skulle också bli så pass stora att staten på ett eller annat sätt skulle tvinga parterna att komma överens eller stoppa konflikten genom ett politiskt beslut. Storlockouten 1980, som är den senaste större konflikten som Metall och Industrifacket var inblandade i, varade till exempel inte mer än en vecka. Metalls övertidsblockad 1995 varade däremot i drygt tre veckor.

Den gamla tumregeln har varit att förbundet ska klara två på varandra följande fullskaliga konflikter. Att samtliga förbundets medlemmar skulle konflikta längre än en eller två veckor kan inträffa, men ekonomikommittén bedömer det som relativt osannolikt.

Kostnadssidan i analyserna i avsnitt 3.1 baseras enbart på vad en konflikt kan tänkas kosta. Kostnaderna för en konflikt kan dessutom bli högre än beräknat eftersom vi kan tvingas att solidariskt stödja andra förbund vid en större konflikt som omfattar flera LO-förbund. Det är också viktigt att påpeka att förbundet även efter en konflikt måste ha en god ekonomisk styrka. Det finns dessutom ett behov av att täcka in framtida påverkansfaktorer som i dag är svåra att förutsäga. Politiska beslut kan till exempel snabbt förändra förutsättningarna.

Ekonomikommittén kan inte se ett realistiskt scenario där nuvarande konfliktmedel inte skulle räcka till vid en konflikt. Det är också viktigt att det inte är någon tvekan kring att vi har kraft nog att gå i konflikt, vilket med all sannolikhet också begränsar arbetsgivarnas konfliktvilja.

Förbundets ekonomiska ställning är och bör vara så pass god att det finns stora säkerhetsmarginaler, både vad avser olika konfliktscenarier och andra risker. Det är viktigt att också komma ihåg att förbundet inte alltid har stått lika starkt som i dag ekonomiskt och att denna ställning inte på något sätt får äventyras.

Dagordningens punkt 18

Konfliktfonden bör inte bli mindre eftersom det är svårt att veta vad som händer i framtiden och signalvärdet av en stark konfliktfond ska inte underskattas. Hotet om en konflikt måste alltid finnas i en avtalsrörelse.

3.4 Ekonomiska mål för kongressperioden

På kongressen 2014 beslutades om en ändrad ekonomisk målsättning för förbundet. Den nya målsättningen var att värdesäkra det egna kapitalet på nuvarande nivå (2012 års eget kapital) och att resultatet på sista raden i resultaträkningen, inklusive värdesäkring av eget kapital, över tid ska vara i balans. Det gav ett ökat ekonomiskt utrymme i den fackliga verksamheten på cirka 150 mnkr. Utrymmet användes till att sänka medlemsavgiften 2015 med motsvarande belopp.

Ekonomikommittén har diskuterat förbundets ekonomiska mål. Utifrån de analyser som har gjorts av förbundets kapitalstyrka och konfliktberedskap samt med hänsyn till andra risker anser ekonomikommittén att den nuvarande ekonomiska målsättningen bör gälla även fortsättningsvis. Det finns inte behov av att ytterligare öka förbundets kapital. Den nivå som förbundet har på det egna kapitalet bör inte heller minska utan bör värdesäkras på nuvarande nivå.

Utifrån förändringen av strukturen inom förbundet, med allt färre stora klubbar på våra arbetsplatser och fler medlemmar på mindre arbetsplatser, har ekonomikommittén också diskuterat behovet av strategiska insatser för att stärka den lokala organisationen. Utan att gå in på vilka åtgärder som bör genomföras konstaterar kommittén att det finns ett visst ekonomiskt utrymme för sådana strategiska insatser. Utifrån den analys som även gjorts av lokalavdelningarnas ekonomi anser ekonomikommittén att kostnaden för sådana insatser bör delas lika mellan lokalavdelningarna och förbundet centralt.

Ekonomikommittén anser att förbundets egna kapital ska värdesäkras på nuvarande nivå. Värdesäkringen av tillgångarna bör utgå från Riksbankens målsättning om en inflation över tiden på cirka 2 procent. Inflationen kommer att variera över tiden och även överstiga 2 procent under vissa perioder. Om inflationen stiger kommer dock räntan också att höjas, vilket ger en högre kapitalavkastning som kompenserar den högre inflationstakten.

Ekonomikommittén föreslår att förbundets ekonomi över tiden ska vara i balans. Balanskravet ska avläsas på sista raden i resultaträkningen, dvs. efter finansiella poster, bokslutsdispositioner och skatt. Nuvarande nivå på förbundets egna kapital ska värdesäkras. Värdesäkringen ska över tiden beräknas utifrån en årlig inflationsnivå på 2 procent.

3.5 Ekonomiskt scenario för kommande kongressperiod

IF Metalls medlemmar arbetar till övervägande del i företag som direkt eller indirekt är beroende av globala marknader och hur efterfrågan på dessa marknader utvecklas, och då särskilt i Europa. Under finanskrisen 2008–2009 minskade antalet industriarbetare. Efter finanskrisen har en återhämtning skett, främst under åren 2011–2012, och under perioden 2013–2016 har antalet arbetande medlemmar inom IF Metall legat på ungefär 220 000.

Tillväxttalen i Sverige de senaste åren, mätt i BNP, har legat på en högre nivå än övriga Europa och även högre än andra utvecklade länder. Kina och Indien uppvisar högre tillväxttal på nivån 6–7 procent medan BNP-tillväxten för världen i stort har legat på cirka 3 procent. Euroländerna sammantaget hade 2015 en tillväxt på 1,9 procent medan Sveriges tillväxt för 2015 uppgick till 3,9 procent. Tillväxten i USA för 2015 var 2,6 procent.

Tillväxttalen för 2016 och 2017 är generellt något lägre. Prognosen för Sverige under 2016–2017 ligger på mellan 2,5 och 3,0 procent och för euroländerna drygt 1,5 procent. I USA prognosticeras en nedgång 2016 medan det för 2017 förutspås en tillväxtökning till nivån 2,2 procent. Sammantaget ser det således något bättre ut för Sverige medan Europa fortsättningsvis ligger på relativt låga tillväxtnivåer.

Ekonomikommittén förutspår inte något stort fall av antalet industrijobb de närmaste åren. Däremot fortsätter den strukturella minskningen av industrijobben. Samtidigt gör

Dagordningens punkt 18

kommittén bedömningen att löneökningar under perioden bör motverka den strukturella minskningen. Medlemsintäkterna bör således hamna på ungefär samma nivå som för 2015 och 2016.

4. Analys av lokalavdelningarnas ekonomiska ställning

Ekonomikommittén har analyserat lokalavdelningarnas ekonomiska ställning. Syftet med analysen har varit att se hur lokalavdelningarnas ekonomiska utveckling varit sedan bildandet av förbundet och att rekommendera vilken målsättning lokalavdelningarna bör ha för sin ekonomi.

4.1 Resultatutveckling

Verksamhetens resultat

Sammantaget för perioden 2007–2015 har den lokala fackliga verksamheten gjort ett överskott på 190 mnkr. Nettoresultatet, dvs. efter finansiella poster och skatt, för motsvarande period har sammantaget givit ett överskott på 338 mnkr.

Ser man till intäkterna för perioden 2007–2014 har utvecklingen varit snarlik utvecklingen för förbundet centralt. Medlemsintäkterna sjönk kraftigt 2009–2010 för att sedan öka något. Intäkterna är dock inte på samma nivå som före 2008–2009 (se tabell 6). Analyserar man däremot kostnadssidan så ligger den kvar på ungefär samma nivå som under periodens inledande år. Räknat per aktiv medlem har lokalavdelningarnas årliga intäkter under perioden ökat med 18 procent, medan verksamhetskostnaderna per medlem har ökat med ungefär 36 procent.

Tabell 6. Resultatutveckling lokalavdelningar 2007–2015, mnkr

Mnkr	2007	2008	2009	2010	2011
Intäkter	578	599	587	513	547
Kostnader	-498	-559	-587	-511	-513
Fackliga verksamhetens resultat	80	40	-1	2	34
Finans/disp/skatt	15	-29	56	17	2
Resultat	95	11	55	19	36
Intäkt/medlem kronor	1 831	1 965	2 047	1 866	1 999
Kostnad/medlem kronor	-1 577	-1 834	-2 050	-1 859	-1 873
	2012	2013	2014	2015	Summa
Intäkter	550	541	541	544	5 000
Kostnader	-527	-529	-549	-537	-4 810
Fackliga verksamhetens resultat	22	12	-9	7	190
Finans/disp/skatt	15	22	29	21	148
Resultat	38	34	19	28	338
Intäkt/medlem kronor	2 064	2 109	2 158	2 165	
Kostnad/medlem kronor	-1 981	-2 062	-2 190	-2 138	

De ökade verksamhetskostnaderna 2008 och 2009 är främst en följd av ökad omfattning av studieverksamheten. Studiekostnaderna uppgick 2009 till 103 mnkr, en ökning med 30 mnkr jämfört med 2008 och en ökning med 47 mnkr jämfört med 2007. Personalkostnaderna har under perioden legat på oförändrad nivå.

Det finansiella resultatet har för perioden 2007–2015 givit överskott. Inklusiva bokslutsdispositioner och skatt har det totala resultatet uppgått till i genomsnitt 37 mnkr per år. Det har varit stora variationer mellan åren. Det har sin förklaring i att finanskrisen under 2008 påverkade börserna negativt. Under 2009 skedde en återhämtning.

Dagordningens punkt 18

4.2 Lokalavdelningarnas egna kapital

Lookalavdelningarnas egna kapital har stärkts genom de positiva resultat som genererats sedan 2007. Totalt uppgick det bokförda egna kapitalet per den 31 december 2015 till 1 375 mnkr (2012 till 1 261 mnkr). Detta är en ökning sedan 2012 med 113 mnkr. Det genomsnittliga egna kapitalet per avdelning uppgick den 31 december 2015 till 37,2 mnkr; motsvarande belopp vid utgången av 2012 var 34,1 mnkr. Fem avdelningar har ett eget kapital understigande 20 mnkr och tretton avdelningar har ett eget kapital som överstiger 40 mnkr. År 2012 var det sex avdelningar som hade ett eget kapital understigande 20 mnkr och tio avdelningar som hade ett eget kapital överstigande 40 mnkr.

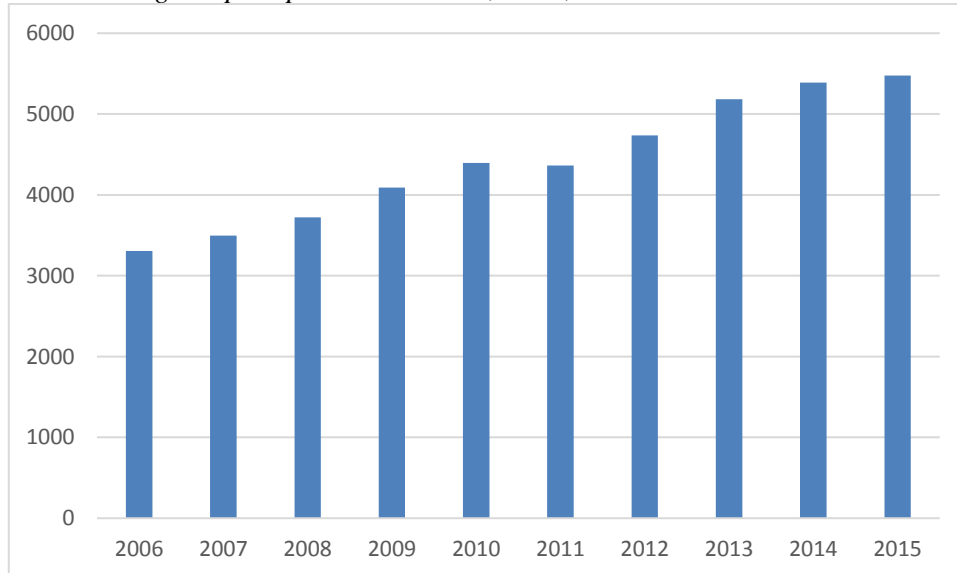
I och med den minskning som skett av antalet avdelningar från 52 till 37 har respektive avdelning generellt en starkare ekonomi än tidigare. Dels har det egna kapitalet per lokalavdelning i genomsnitt ökat under åren, dels har den genomsnittliga verksamhetsekonomin per avdelning blivit större.

Tabell 11: Avdelningarnas balansräkning 2015-12-31, mnkr

Finansiella tillgångar	1 303
Övriga tillgångar	161
Eget kapital	1 375
Skulder	89
EK per ett års verksamhetskostnader	2,5

Ekonomikommittén har också analyserat utvecklingen av det egna kapitalet räknat per aktiv medlem. Sedan 2006 har lokalavdelningarnas egna kapital räknat per aktiv medlem ökat med 66 procent (se tabell 12). Ökningen har berott både på att antalet medlemmar minskat under perioden och att resultaten för samtliga år varit positiva.

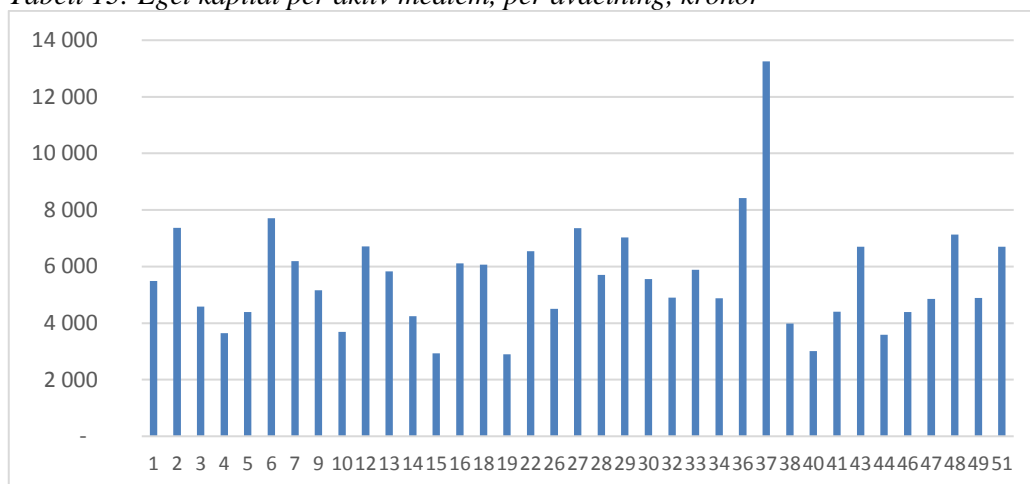
Tabell 12: Eget kapital per aktiv medlem, totalt, kronor

Förutsättningarna varierar dock mellan lokalavdelningarna (se tabell 13). Den avdelning som har lägst eget kapital per medlem ligger på knappt 2 900 kronor. Motsvarande belopp 2012 var 2 600 kronor. Den avdelning som ligger högst hade ett eget kapital per medlem på knappt 13 250 kronor. Motsvarande belopp 2012 uppgick till knappt 11 600 kronor.

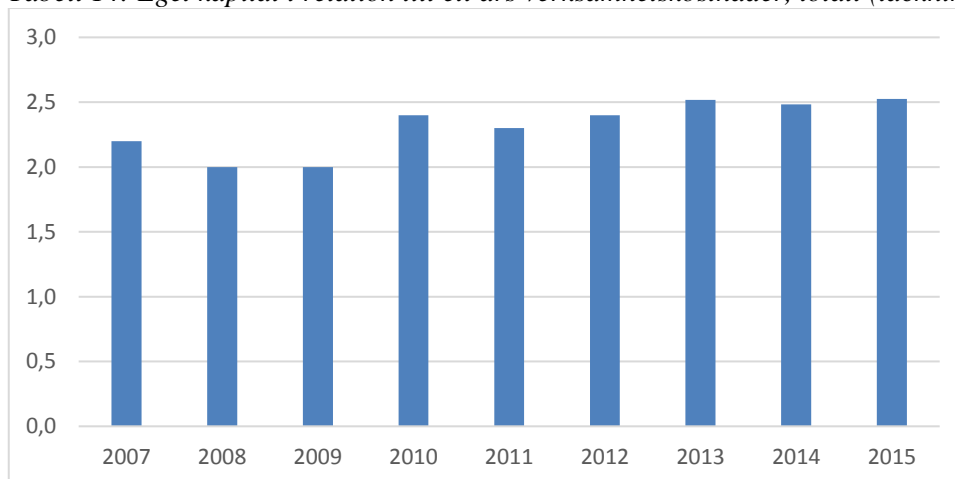
Dagordningens punkt 18

Tabell 13: Eget kapital per aktiv medlem, per avdelning, kronor

Ekonomikommittén har också analyserat det egna kapitalet i relation till de fackliga verksamhetskostnaderna (se tabell 14). Ekonomikommittén har valt att använda begreppet täckningsgrad. Täckningsgraden har för samtliga år varit högre än två år. Per 2015 var täckningsgraden 2,5 år. Det innebär att det egna kapitalet räcker till att driva verksamheten i cirka två år och sex månader.

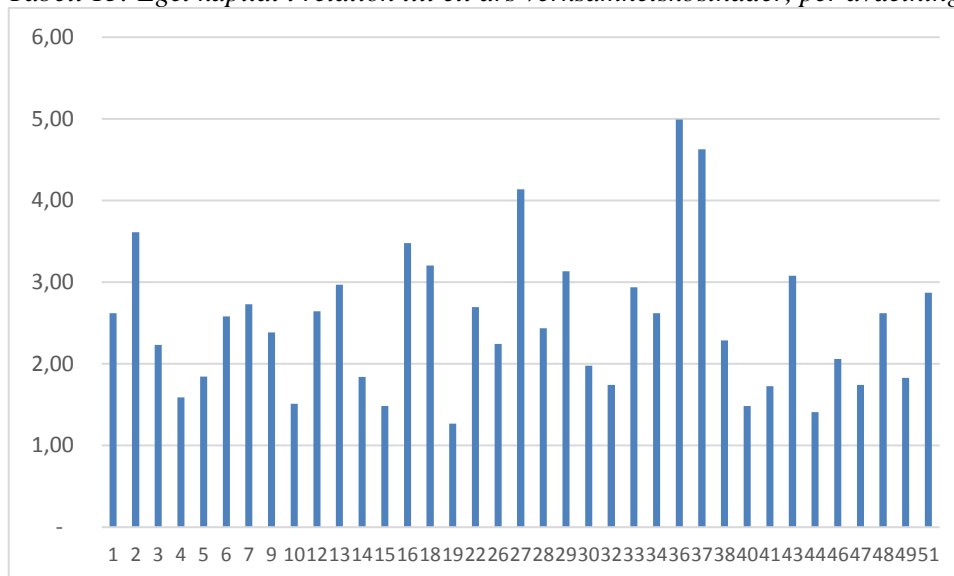
Tabell 14: Eget kapital i relation till ett års verksamhetskostnader, totalt (täckningsgrad)

Det är även här variation mellan lokalavdelningarna. Den avdelning som har den lägsta täckningsgraden ligger på ett år och fyra månader i täckningsgrad och den avdelning som ligger högst har nästan fem år i täckningsgrad. Samtliga avdelningar har ett eget kapital som överstiger ett års verksamhetskostnader.

Dagordningens punkt 18

Tabell 15: Eget kapital i relation till ett års verksamhetskostnader, per avdelning

Ekonomikommittén har resonerat om det egna kapitalets utveckling och även om storleken på kapitalet i relation till verksamhetskostnaderna. Ekonomikommittén anser att det inte finns något syfte med att ytterligare öka det egna kapitalet. Förbundet centralt har ett syfte med att kapitalet ska vara tillräckligt stort för att klara av olika konfliktscenarier och även kunna hantera andra faktorer, som till exempel politiska risker. För lokalavdelningarna finns inget behov att ha ekonomisk konfliktberedskap. Däremot är även lokalavdelningarna påverkade av politiska risker och bör också i övrigt ha ekonomiska säkerhetsmarginaler.

Det egna kapitalet ska vara en buffert för variationer av storleken på intäkter och kostnader. I samband med finanskrisen minskade förbundets medlemsintäkter totalt med cirka 10 procent. Det var en mycket stor minskning som uppgick till motsvarande drygt en månads medlemsintäkter. Därefter har en återhämtning av intäkterna skett. Lokalavdelningarnas verksamhetskostnader steg under 2009 till följd av ökade studiekostnader. De ökade studiekostnaderna fördelades mellan lokalavdelningarna och förbundet centralt. Det var en stor kostnadsökning som motsvarade ungefär en månads verksamhetskostnader.

Ekonomikommittén anser att en täckningsgrad på ett års verksamhetskostnader även fortsättningsvis kan vara en rimlig målsättning. Ekonomikommittén anser att måttet snarare är i överkant än i underkant, men det kan motiveras av att det är önskvärt att ha vissa säkerhetsmarginaler.

4.3 Ekonomiska mål för kongressperioden

Ekonomikommittén anser att det inte finns skäl för lokalavdelningarna att ha ett eget kapital som överstiger ett års verksamhetskostnader. I och med att genomsnittet ligger på 2,5 års verksamhetskostnader i eget kapital och ingen avdelning har lägre än ett år och fyra månaders verksamhetskostnader i eget kapital anser ekonomikommittén att det inte finns anledning att öka det egna kapitalet ytterligare. Här anser ekonomikommittén att det är viktigt att samtliga lokalavdelningar diskuterar och fastställer målsättningen på nivån för det egna kapitalet.

Ekonomikommittén anser att utgångspunkten är att målsättningen för lokalavdelningarnas löpande ekonomi bör vara en ekonomi i balans, beräknat på sista raden i resultaträkningen. Det innebär att över tid bör resultatet, inklusive finansiella poster, bokslutsdispositioner och skatt, vara i balans. Strategiskt viktiga satsningar bör dock kunna ske utanför en långsiktig målsättning om balanskrav.

Dagordningens punkt 18

Lokalavdelningarnas bokförda värde på de finansiella tillgångarna uppgår till 1,3 mdkr. Marknadsvärdet på tillgångarna är högre. Lågt räknat bör marknadsvärdet på de finansiella tillgångarna åtminstone uppgå till 1,7–1,8 mdkr. Med en årlig avkastning över tid på mellan 4 och 5 procent så tillför det, efter skatt, cirka 60 mnkr årligen till den fackliga verksamheten. Ekonomikommittén anser att det är viktigt att de finansiella tillgångarna, precis som andra resurser inom förbundet, används på ett så effektivt sätt som möjligt och därigenom kan bidra till att finansiera den fackliga verksamheten. Förutsättningarna mellan lokalavdelningarna varierar dock. Nästan 80 procent av förbundets lokalavdelningar har finansiella placeringstillgångar överstigande 20 mnkr och 30 procent har finansiella placeringstillgångar överstigande 40 mnkr.

Det är centralt för förbundet att öka organisationsgraden. Det innebär att förbundet centralt och lokalavdelningarna måste utveckla sin verksamhet. Ekonomikommittén anser att det kan ske med nuvarande ekonomiska förutsättningar.

Efter att ha vägt samman flera faktorer, som att kapitalavkastningen inräknas i balanskravet, att nuvarande resultatnivå i den fackliga verksamheten ger överskott, att det finns möjlighet till kostnadsminskningar samt att förbundets lokalavdelningar är välkapitaliserade, anser ekonomikommittén att lokalavdelningarna bör analysera om det är möjligt att förändra de lokala avgifterna till en lägre nivå och/eller göra strategiskt riktade satsningar i den fackliga verksamheten. Ekonomikommittén är medveten om att förutsättningarna varierar mellan lokalavdelningarna.

5. Medlemsavgiften

5.1 Avgiftssystem

Förbundet har sedan tillkomsten 2006 haft ett procentavgiftssystem med en lägsta och högsta avgift. Det är således väl inarbetat i förbundet.

Inför förbundets kongress 2014 gjordes undersökningar bland förbundets medlemmar om vad de tyckte om procentavgiftssystemet. Slutsatsen var att cirka 50 procent tyckte att det var en bra modell medan cirka 30 procent ansåg att det var en dålig modell. Ekonomikommittén anser att det är ett rättvist system att ta in avgiften på; våra medlemmar betalar efter bärkraft. Den som tjänar mindre har en lägre avgift och tvärtom.

Det har vid många tillfällen förts diskussioner om vilka inkomster som ska ingå i underlaget för procentavgiften. Inte minst har framförts att övertids- och ob-ersättning bör undantas från avgiftsunderlaget. Ekonomikommittén konstaterar att även övertids- och ob-ersättning m.m. är resultat av kollektivavtal som förhandlats fram av förbundet.

Om underlaget för procentavgiften endast ska utgöras av någon form av grundlön skulle en sådan minskning av avgiftsunderlaget leda till ett stort intäktsbortfall för förbundet. En avgränsning av avgiftsunderlaget skulle i praktiken dessutom riskera att försvåra avgiftsuppbörden.

Ekonomikommittén föreslår att nuvarande avgiftssystem med procentavgift samt en lägsta och en högsta avgift behålls och att underlaget för procentavgiftssystemet även fortsättningsvis ska utgöras av hela bruttolönen.

5.2 Medlemsavgiftens nivå

På IF Metalls kongress 2014 fattades beslut om att sänka den centrala medlemsavgiften från och med januari 2015. Avgiften sänktes från 1,2 procent till 1,0 procent. Ekonomikommittén har diskuterat nivån på medlemsavgiften under nästkommande kongressperiod. Kommitténs förslag till kongressen är att avgiften ska vara oförändrat 1,0 procent under åren 2018–2020.

Ekonomikommittén föreslår mot denna bakgrund att den centrala avgiften hålls oförändrad på 1,0 procent.

I övrigt framhåller ekonomikommittén vikten av att förbundsstyrelsen har ett betydande stadgemässigt utrymme att förändra avgiftssystemet om politiska beslut omöjliggör eller kraftigt försvårar ett upprätthållande av gällande avgiftssystem.

Dagordningens punkt 18

6. Medlemsavgifter för medlemmar med särskilt reglerade avgiftsnivåer

6.1 Avgift för medlem med lönerelaterad ersättning

Ett stort antal medlemmar har någon form av lönerelaterad ersättning. Det är medlemmar som får ersättning från arbetslöshetsförsäkringen eller Försäkringskassan. I denna grupp ingår även medlemmar som är vuxenstuderande och får lönerelaterad ersättning.

Dessa medlemmar betalar lägsta avgift, dvs. 204 kronor per månad under 2016.

Ekonomikommittén anser att principen med likabehandling av olika medlemsgrupper med lönerelaterad ersättning bör behållas.

Ekonomikommittén föreslår att medlemmar med lönerelaterad ersättning även fortsättningsvis ska betala lägsta avgift.

6.2 Avgift för medlem som är ledig för studier utan lönerelaterad ersättning

Medlemsgrupp med egen avgiftsklass

Från och med 2008 har dessa medlemmar betalat lägsta avgift och fast krontal. Det fasta krontalet togs bort i januari 2014.

Ekonomikommittén föreslår att de nu gällande reglerna för denna medlemsgrupp behålls.

6.3 Studerandemedlem

Med studerandemedlemmar avses medlemmar som tidigare inte haft någon anställning och som genomgår utbildning som förväntas leda till anställning inom förbundets område. Till övervägande del avses ungdomar som går på en gymnasieutbildning med inriktning mot förbundets verksamhetsområden. Det omfattar också ungdomar under 20 år som går i annan gymnasieutbildning, men som feriearbetar inom IF Metalls verksamhetsområden.

En studerandemedlem är helt avgiftsbefriad. Anledningen till avgiftsbefrielsen är vikten av en så tidig rekrytering som möjligt av nya medlemmar.

Ekonomikommittén föreslår att de nu gällande reglerna för denna medlemsgrupp behålls.

6.4 Elever i företagsförlagd gymnasieutbildning

Elever som går på företagsförlagd gymnasieutbildning är avgiftsbefriade under utbildningens första fyra terminer. Från och med termin fem ska dessa medlemmar även vara medlemmar i a-kassan. Medlem betalar då avgift enligt procentavgiftssystemet.

Ekonomikommittén föreslår att de nu gällande reglerna för denna medlemsgrupp behålls.

6.5 Medlem som arbetar efter 65 års ålder

Medlem som arbetar efter 65 års ålder betalar i dag lägsta avgift i förbundets avgiftssystem.

Ekonomikommittén föreslår att de nu gällande reglerna för denna medlemsgrupp behålls.

7. Stadgereglad förändring av lägsta och högsta avgift samt pensionärsavgift

7.1 Lägsta avgift

Enligt stadgarna ska förbundsstyrelsen för ett år i taget fastställa en lägsta avgift i procentavgiftssystemet för medlemmar med lönerelaterad ersättning med flera. Den högsta avgiften i procentavgiftssystemet ska enligt stadgarna automatiskt förändras med ett krontal som är 2,75 gånger större än förändringen av den lägsta avgiftens krontal.

Dagordningens punkt 18

Den lägsta avgiften ska höjas i samma takt som löneutvecklingen bland förbundets aktiva medlemmar. Hur denna följsamhet mot löneutvecklingen ska åstadkommas är en fråga för förbundsstyrelsen att avgöra.

Ekonomikommittén föreslår att omräkningsfaktorn av den högsta avgiften hålls oförändrad på 2,75 gånger den lägsta avgiften.

7.2 Pensionärsavgift

Enligt stadgarna ska förbundsstyrelsen för ett år i taget fastställa en pensionärsavgift. Nuvarande tillämpning är att pensionärsavgiften ska höjas i proportion till höjningarna av det basbelopp som tillämpas vid beräkning av nivåerna i det allmänna pensionssystemet.

För 2016 är pensionärsavgiften 252 kronor per år.

Ekonomikommittén föreslår att de nu gällande reglerna för denna medlemsgrupp behålls.

8. Konfliktersättning

Nuvarande konfliktersättning är 80 procent av lönen efter avdrag för schablonberäknad skatt. Skälet till nivåbestämningen har tidigare varit att ersättningen ska ligga i nivå med ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen. Alla erhåller dock inte 80 procent i ersättning från försäkringen. Ekonomikommittén anser dock inte att förbundet ska ändra nivån på konfliktersättningen.

Enligt förbundets stadgar ska konfliktersättningens nivå fastställas av kongressen för en kongressperiod i taget. Ekonomikommittén har därför behandlat även denna fråga.

Det har, enligt ekonomikommitténs uppfattning, inte tillkommit några omständigheter som talar för en förändring av nuvarande nivå på konfliktersättningen. Det är viktigt att här uppmärksamma att förbundsstyrelsen, enligt stadgarna, har mandat att förändra den av kongressen fastställda nivån om särskilda skäl föreligger.

Ekonomikommittén föreslår att konfliktersättningen under kommande kongressperiod är 80 procent av lönen efter avdrag för schablonberäknad skatt.

Förslag till beslut

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att godkänna ekonomikommitténs rapport

att förbundsavgiften för 2018, 2019 och 2020 fastställs till 1,0 procent av avgiftsunderlaget

att konfliktersättningen fastställs till 80 procent av lönen efter schablonberäknad skatt under 2018, 2019 och 2020.